

PROPOSITIONS FOR NON-FASCIST LIVING

PROPOSITIONS #3: Art as Commitment

Met

Matthijs de Bruijne,
Graciela Carnevale,
Femke Kaulingfreks,
Sven Lütticken,
Merijn Oudenampsen
en Cecilia Vallejos

10.02.2018

Programma

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Gemeente Utrecht

bak

basis voor actuele kunst

Propositions #3: Art as Commitment

Lezingen en gesprekken over de rol van kunst in sociale bewegingen

Propositions #3: Art as Commitment neemt de titel van De Bruijne's tentoonstelling als vertrekpunt. De Spaanse term *compromiso político* laat zich niet vertalen naar een "politiek compromis", maar eerder naar een "politieke toewijding" of zelfs een "politieke verplichting". Dit maakt volgens De Bruijne ruimte voor het onderzoeken van daadwerkelijke politieke toewijding in en door kunst. *Compromiso político* is een voorstel om het idioom 'sociaal geëngageerde kunst' en de compromissen waartoe deze uitdrukking vaak leidt te omzeilen. In dergelijke kunst circuleren de talen en vormen van sociale strijd vrijwel uitsluitend binnen het domein van de artistieke canon. Hoe kunnen we tot een artistieke praktijk komen die zowel aan politieke bewegingen als aan kunst tegemoet komt? Wat zijn de relaties tussen de posities van kunstenaar, publiek en visuele taal in een politieke beweging? Hoe kan toe-eigening voorkomen worden wanneer je werkt met en binnen sociale bewegingen? Is het mogelijk om een kunstwerk binnen kunstinstituties "politiek" te noemen, wanneer het een taal gebruikt die onleesbaar is buiten deze instituties?

Propositions #3: Art as Commitment is de derde bijeenkomst in BAK's langlopende onderzoekstraject *Propositions for Non-Fascist Living (2017-2020)*, ingegeven door de dramatische terugkeer en normalisering van historische en hedendaagse vormen van fascisme. De bijeenkomst en tentoonstelling vinden plaats in een geïmproviseerde omgeving te midden van de renovatie van BAK's nieuwe gebouw en brengen een divers publiek samen om de dringende kwesties van onze tijd aan te kaarten.

Propositions #3: Art as Commitment is ontwikkeld in samenwerking met BAK en kunstenaar Matthijs de Bruijne als onderdeel van het BAK 2017-2018 Fellowship Programma, met bijdragen van de kunstenaar en De Bruijne's co-onderzoeker Cecilia Vallejos.

De activiteiten van BAK worden mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Gemeente Utrecht.

BAKs hoofdpartner voor kritisch onderwijs en onderzoek is HKU Hogeschool voor de Kunsten Utrecht.

Programma

13.30-13.40

WELKOMSTWOORD

Maria Hlavajova

13.40-13.50

Introductie door Femke Kaulingfreks, moderator van de dag

13.50-14.10

THE STRATEGY OF A DUAL PERSPECTIVE

Merijn Oudenampsen

Met de praktijk van kunstenaar Matthijs de Bruijne in zijn achterhoofd, in het bijzonder De Bruijne's werk met de Vakbond van Schoonmakers FNV, bespreekt socioloog en politicoloog Merijn Oudenampsen de conceptuele strategie van een duaal perspectief. Deze strategie heeft als doel het tweedelig denken te omzeilen dat in artistiek en politiek leven geworteld is- binnen versus buiten, hervorming versus revolutie, consensus versus conflict, presentatie versus representatie, instituties versus politieke bewegingen, kunst versus sociale context- om daarentegen op tactische wijze door wederzijdse verbinding te handelen.

14.10-14.30

THE POLITICAL COMPROMISES IN AND OF ART

Sven Lütticken

Richt institutionele kritiek zich te veel op hervorming vanwege zijn loyaliteit, ook al is het kritisch, aan de institutionele structuren van kunst? Wanneer komt immanente kritiek tot een breekpunt, of omslagpunt? Moeten instituties worden ondermijnd, undercommoned, of moeten ze worden gebruikt als platforms voor "institutioneel activisme"? Ooit was er een duidelijk onderscheid tussen een immanente kritiek van de kunstwereld en een activistisch verlaten van kunstinstuties voor directe actie in "de echte wereld". Toont hedendaags institutioneel activisme aan dat dit onderscheid een valse tegenstelling is?

14.30-15.00

Gesprek tussen Femke Kaulingfreks, Merijn Oudenampsen en Sven Lütticken

15.00-15.30

PAUZE

15.30-15.50

FILMVERTONING HET MUSEUM VAN DE STRAAT (2013) VAN MATTHIJS DE BRUIJNE

Met een introductie door Cecilia Vallejos

Cecilia Vallejos introduceert de context van de video *Het Museum van de Straat* (2013), een commissie van de Voorzitter van de Socialistische Partij (SP) Ron Meyer voor het langdurige project *De Vrijdenkersruimte* (2010-2013) van kunstenaar Jonas Staal. Meyer nodigde kunstenaar Matthijs de Bruijne uit om een verhaal te creëren over De Oude Passart, een voormalig mijnstreek in Meyers geboorteplaats Heerlen, waar het fenomeen van de krimpemde stad merkbaar was. Het werk, dat in dialoog met de bewoners tot stand kwam, verhaalt over het conflict tussen de bewoners en een lokale woningcorporatie die bestaande huizen wilde slopen. De veelvuldige stemmen en succesvolle weerstand komen samen in de film en laten zien dat het slopen van huizen ook het uitwissen van een gemeenschap zou betekenen.

15.50-16.50

EXODUS AND RUPTURES

Graciela Carnevale, met introductie door Matthijs de Bruijne

In haar lezing bespreekt Graciela Carnevale manieren om de beperkingen te overwinnen van artistieke methoden en vormen die kunst van de maatschappij scheiden. De kunstenaar bespreekt enkele van de artistiek-politieke experimenten waar zij deel van uit maakte: Grupo de Arte de Vanguardia de Rosario (1965-1969), waar de *Ciclo de Arte Experimental* (Experimentele kunstcycclus) uit voortkwam; en de nu

legendarische Tucumán Arde (Tucumán brandt), een artistieke en politieke actie uit 1968 waarin de verschrikkelijke leef- en werkomstandigheden in Tucumán onder het toenmalige militaire dictatorschap in Argentinië aan de kaak werden gesteld. Grupo de Arte de Vanguardia de Rosario nam aan dat de repressieve context radicaal nieuwe repertoires van artistieke tactieken, strategieën en concepten vereiste, en kwam snel tot de conclusie dat kunst in het geheel opgegeven moet worden om uit dit lastige parket te komen. Carnevale analyseert de omstandigheden die de positie afbakenden van kunstenaars die buiten institutionele contexten werkten in een gedeterritorialiseerde kunstpraktijk. Ze verwijst naar sleutelconcepten die haar aanzetten tot het ontwikkelen van een archivale praktijk van de activiteiten van het collectief na de ontbinding. Uit deze en andere ervaringen haalt Carnevale voorstellen voor de huidige kritisch gedreven kunstpraktijken, die nu opnieuw relevant worden met de opeenvolgende crises in Argentinië, Latijns-Amerika en daarbuiten in de context van geglobaliseerd kapitalisme.

16.50-17.00

OUTRO

Matteo Lucchetti

17.00-19.00

OPENING van de tentoonstelling *Matthijs de Bruijne: Compromiso Político*, met een introductie door Maria Hlavajova, bijdrage van Khadija Hyati (Vakbond van Schoonmakers FNV) en opening door wethouder Cultuur Gemeente Utrecht, Kees Diepeveen

Matthijs de Bruijne

Matthijs de Bruijne's praktijk is het resultaat van politieke samenwerking met vakbonden en werknemersorganisaties. Werkzaam in Argentinië in december 2001, te midden van sociaal conflict en een bankroete staat, ondervond De Bruijne dat de kunstenaar meer kan zijn dan een reflectieve buitenstaander en kan werken binnen politieke strijd. In 2010 werd hij uitgenodigd om als kunstenaar aan de slag te gaan voor Domestic Workers Nederland (onderdeel van de Vakbond van Schoonmakers FNV) en ontwikkelde hij hun visuele identiteit. De Bruijne leeft en werkt in Amsterdam.

Graciela Carnevale

Graciela Carnevale is kunstenaar en docent. Tijdens de jaren zestig was ze actief betrokken bij het Argentijns avant-garde collectief Grupo de Artistas de Vanguardia, dat als doel had de lokale kunstwereld op te schudden. Samen met kunstenaar Mauro Machado richtte ze in 2003 El Lavente in Rosário op, een onafhankelijk initiatief voor jonge kunstenaars.

Femke Kaulingfreks

Femke Kaulingfreks is politiek filosoof en antropoloog. Haar onderzoek richt zich onder andere op activisme gerelateerd aan huisvesting, *empowerment* van jongeren, sociale rechtvaardigheid en politieke uitsluiting. Ze heeft samengewerkt met partners als Forum, instituut voor multiculturele vraagstukken in Utrecht, Gemeente Amsterdam en Vrijwilligers Centrale Amsterdam. Momenteel doceert ze aan de Universiteit Utrecht.

Sven Lütticken

Sven Lütticken is een kunsthistoricus, criticus en redacteur. Lütticken doceert aan de Vrije Universiteit Amsterdam en het Dutch Art Institute in Arnhem. Hij is auteur van verscheidene publicaties, waaronder *Cultural Revolution: Aesthetic Practice after Autonomy* (2017); *History in Motion: Time in the Age of the Moving Image* (2013); en *Idols of the Market* (2009).

Merijn Oudenampsen

Merijn Oudenampsen is socioloog en politicoloog. Hij is gelieerd aan Tilburg University en heeft onlangs zijn PhD verdedigd over de intellectuele achtergronden van de draai naar rechts in de Nederlandse politiek. Oudenampsen heeft bijgedragen aan platforms als *De Groene Amsterdammer*, *Metropolis M* en *De Gids*.

Cecilia Vallejos

Cecilia Vallejos is kunstenaar en onderzoeker en heeft jarenlang gewerkt als theaterregisseur en dramaturg van op getuigenissen gebaseerde performances (2003–2014). Sinds 2011 werkt ze samen met huishoudelijk werkers van de Vakbond van Schoonmakers FNV en beeldend kunstenaar Matthijs de Bruijne om video's en publicaties te produceren voor de aanhoudende strijd van de groep om hun werk te legaliseren.